NIEUWE UITGAVEN.

«On Chinese Currency» door Mr. G. VISSERING,
president van de Nederlandsche Bank, voorheen adviseur,
daarop eere-adviseur van de Chineesche Regeering in
zake munt- en bankwezen.

In bovenstaand werk, verdeeld in twee lijvige boekdeelen van te zamen, met de bijlagen, meer dan 500 bladzijden, heeft Mr. Vissering zijn advies aan de Chineesche Regeering aangeboden omtrent de reorganisatie van munt- en bankwezen. Het eerste deel, in Juli 1912 verschenen, bevat de kern van de voorstellen, meer bepaaldelijk wat het muntwezen betreft. Aangezien echter, zooals voor de hand ligt en hieronder nader zal blijken, de reorganisatie van het muntwezen ten nauwste samenhangt met die van het bankwezen, moest ook dit laatste onderwerp reeds aanstonds ter sprake komen. Aan den anderen kant verklaart dit verband, dat het tweede deel, hetwelk in Januari 1914 het licht zag en in het bijzonder de oplossing der bankkwestie behandelt, eene belangrijke plaats inruimt aan de bespreking van het muntwezen. Het valt niet te ontkennen, dat dien-tengevolge de denkbeelden van den schrijver voor een deel bij herhaling worden uiteengezet. Doch, daargelaten dat de aangename en duidelijke wijze, waarop die uiteenzetting geschiedt, voor eene klacht van den lezer te dezer zake geene plaats laat, het is alleszins te begrijpen, dat de schrijver met het oog op de bij uitstek groote belangen, welke het hier geldt, er prijs op stelde de hoofdpunten van het door hem aanbevolen monetair systeem in het tweede deel van zijn advies nogmaals met nadruk naar voren te brengen.

Als tweede algemeene opmerking ga vooraf, dat een werk als het onderhavige, dat op het verkrijgen van practische resultaten gericht is, uit den aard der zaak op vasten wetenschappelijken grond moet worden opgetrokken, zoodat van

het voordragen van nieuwe theoretische beschouwingen, welke nadere bespreking eischen en den toets der ervaring nog niet hebben doorstaan, bezwaarlijk sprake kan zijn. Het schijnt dan ook zeer juist gezien, dat de schrijver telkenmale bij het ontwikkelen van zijn plan de in overeenkomstige gevallen bereikte resultaten vermeldt en voor de deugdelijkheid van dat plan een beroep op de historie doet.

De chaotische toestand, welke op muntgebied in China bestaat, is bekend. De grootste verscheidenheid van ruilmiddelen valt te constateeren. Van een enkelen waardemeter is geen sprake. Dezelfde munten zijn in de verschillende deelen van het Rijk van ongelijke waarde. Van den „tael”, die niet eene munt is, doch slechts een gewicht in zilver voorstelt, bestaan meer dan 100 soorten. Voor de beter gestelde klassen der bevolking is het gebruikelijk ruilmiddel de z.g. „sycee”, een zilverbaar, die bij elke transactie op gewicht en gehalte wordt onderzocht en tegen de intrinsieke zilverwaarde wordt aangenomen. Voegt men hierbij, dat er groote bedragen in verschillende soorten van gedeprecieerde bankbiljetten in omloop zijn, dan blijkt overtuigend, dat een der eerste voorwaarden voor de ontwikkeling van dit Aziatische Rijk is het scheppen van orde en regelmaat op monetair gebied.

Op welke wijze wenscht Mr. Vissering tot dit doel te geraken? Het kan wel geene verwondering wekken, dat de schrijver reeds aanstonds bij de door hem aanbevolen maatregelen de wenschelijkheid in het oog houdt om ook in China den gouden standaard te aanvaarden. Bij het zich steeds uitbreidend aantal landen, waar die standaard hetzij in den zuiveren vorm hetzij uitsluitend voor de voldoening aan internationale verplichtingen is aangenomen, springt het in het oog, dat de landen van den zilveren standaard, tot welke China thans is te rekenen, in stijgende mate de nadelen, aan de schommelingen in de waardeverhouding tusschen goud en zilver verbonden, zullen ondervinden. Maar even duidelijk is het, dat in een land met zulk een verwarden monetair toestand als China niet dan zeer geleidelijk tot den gouden standaard kan worden overgegaan. Ook voor den z.g. „gold-exchange” standaard zal het land in de eerste reeks van jaren nog niet rijp zijn. Het schijnt

niet ondienstig te vermelden, dat de schrijver hieronder verstaat het systeem, waarin de in het land zelf circuleerende ruilmiddelen bestaan in teekenmunten, bankbiljetten e. d., derhalve uitsluitend of ten deele een fiduciair karakter dragen, terwijl de saldeering van de internationale betalingsbalans geschiedt door het beschikken over eene aanzienlijke, in het buitenland bewaarde, reserve in goud of goudwaarden. Begrijp ik het wel, dan acht Mr. Vissering het in het buitenland bewaren dezer goudreserve een der essentialia van het hier besproken systeem. De heer J. M. Keynes geeft in zijn, in 1913 verschenen, werk: „Indian Currency and finance” blijk van dezelfde opvatting. Naar mijne meening is het voor de beoordeeling van het in eenig land bestaande monetair systeem ten eenenmale onverschillig of de voor de handhaving van de goudpariteit bestemde reserve in het land zelf dan wel in het buitenland berust. Zoo schijnt het niet wel voor twijfel vatbaar, dat Nederland, sedert de Nederlandsche Bank in 1903 bij de jongste verlenging van haar octrooi de verplichting aanvaardde om, indien de wisselkoersen daartoe aanleiding geven, goud voor uitvoer af te staan en daarmee de zekerheid was verkregen, dat dit metaal zoo noodig voor betalingen aan het buitenland ter beschikking zou zijn, tot de landen van den Gold-exchange standaard is te rekenen, niettegenstaande de goudreserve van ons land in de kelders der Nederlandsche Bank, dus hier te lande, wordt bewaard. De plaats, waar die reserve wordt beheerd, is m. i. zuiver eene kwestie van uitvoering. In dit verband moge de vraag gesteld worden of het, in het licht van de door den tegenwoordigen oorlog verkregen ervaring, voor eenig zelfstandig Rijk, dat derhalve geen moederland voor de bewaring zijner goudreserve achter zich heeft, wel aanbeveling kan verdienen de feitelijke beschikking over die reserve uit eigen hand te geven? Voor een ontkennend antwoord op die vraag bestaat, dunkt mij, goede grond.

Op grond van verschillende overwegingen meent Mr. Vissering een overhaasten overgang naar den z.g. Gold-exchange standaard te moeten ontraden. De voornaamste hiervan zijn wel het groote verschil in ontwikkeling tusschen

de verschillende deelen van China en, ten deele in verband hiermede, de onmogelijkheid voor de Regeering om in het geheele Rijk afdoende maatregelen te treffen tegen den namaak van de zilveren teekenmunten, die een noodzakelijk onderdeel van het hierbedoelde systeem vormen. Zou voor sommige streken, met name voor de groote havens en de voornaamste steden, reeds aanstonds tot de invoering van dat systeem besloten kunnen worden, voor het binnenland, dat in ontwikkeling nog verre ten achter is gebleven, kan hieraan voorloopig niet gedacht worden.

Een niet minder ernstig bezwaar tegen overhaasting is gelegen in de omstandigheid, dat thans nog slechts zeer onvoldoend inzicht bestaat omtrent China's handels- en betalingsbalans. Een nauwkeurig en diepgaand onderzoek te dezer zake is noodig alvorens uitsluitend het goud wordt aangewezen om te dienen tot saldeering van een eventueel nadeelig saldo van laatstbedoelde balans.

Met het oog op een en ander wenscht de schrijver aanvankelijk den thans in China geldenden zilveren standaard en dus de op een zilverbasis in den omloop zijnde metalen ruilmiddelen te handhaven doch daarnaast te plaatsen eene op goud gebaseerde munteenheid. Bij dit laatste voorstel stond de geschiedenis van de in 1609 opgerichte Amsterdamsche wisselbank den schrijver voor oogen. Onder de bijlagen van het eerste deel is eene belangrijke, reeds vroeger gepubliceerde, studie van Mr. Vissering opgenomen, waarin die geschiedenis uitvoerig wordt uiteengezet.

Evenals de gulden-banco van de Amsterdamsche wisselbank, althans in de latere jaren, niet was eene in den omloop zijnde munt doch eene fictieve rekeneenheid, welke, als gevolg van hare waardeverstade, te midden van de steeds toenemende muntverwarring dier jaren, de internationale waardemeter bij uitnemendheid was geworden, zoo zal, volgens het plan van Mr. Vissering, de door hem voorgestelde nieuwe munteenheid aanvankelijk niet als munt circuleeren doch slechts eene zekere hoeveelheid fijn goud voorstellen.

De goudwaarde van deze nieuwe eenheid wenscht de schrijver te stellen op 0,3644883 gram fijn goud, ongeveer gelijk aan de Engelsche shilling. Aan deze eenheid, die

bestemd is later als zilveren teekenmunt in het verkeer te worden gebracht, is derhalve de rol toegedacht, welke in ons land de gulden vervult. De bedoeling nu is, dat in geleidelijk stijgende mate de transacties in het Chineesche Rijk in deze nieuwe eenheid zullen worden afgesloten. Hiertoe zal de medewerking noodig zijn van de nieuw op te richten Circulatiebank. ¹⁾ Deze bank zal de gelegenheid moeten geven rekeningen in hare boeken te openen, welke zullen luiden in de nieuwe, op goud gebaseerde, eenheid. Daarnaast en geheel afgescheiden van de eerste zullen zilverrekeningen worden geopend. Eene vaste verhouding tusschen goud en zilver zal niet worden geschapen. Geen dubbele standaard derhalve in de gewone beteekenis van het woord. De goudwaarde van de, op den zilveren standaard gebaseerde, munten en rekening-courant saldi zal met den prijs van het zilver op de wereldmarkt op en neer gaan. Hieruit volgt, dat de Bank in het algemeen voor de bij haar overgebrachte zilveren munt en specie slechts eene zilverrekening kan openen of crediteeren, zoodat voor haar noch vóór- noch nadeel uit de schommelingen van den zilverprijs kan voortvloeien. Toch wenscht de schrijver, dat de Bank de gelegenheid zal openen het tegoed op eene zilverrekening geheel of gedeeltelijk te doen overbrengen op eene goudrekening. Zoodoende zal de Bank feitelijk zilver koopen. Immers, voor zoover zij die overboeking tot stand brengt, verplicht zij zich eene zekere goudwaarde te geven in plaats van eene vooruit vaststaande hoeveelheid zilver. Met het oog op het aan eene zoodanige overboeking verbonden risico moet de Bank zich hier volledige bevoegdheid voorbehouden om aan tot haar gerichte aanvragen geen gevolg te geven. Met nadruk wordt tegen het houden van eene te groote zilverreserve gewaarschuwd.

Zooals welhaast van zelf spreekt, zal de Bank biljetten uitgeven, welke in de nieuwe goud-eenheid luiden. Tegen zoodanige uitgifte bestaat niet of althans in mindere mate het hierboven weergegeven bezwaar, dat zich in den eersten

¹⁾ Zooals uit het voorbericht van het tweede deel blijkt, is deze Bank bereids opgericht en heeft zij hare werkzaamheden reeds aangevangen. Hare organisatie heeft echter niet des schrijvers volle instemming.

tijd tegen het in omloop brengen van zilveren teekenmunt verzet. Als welbekend feit vermeldt de schrijver, dat het aan belangrijk grooter moeilijkheden onderhevig is deugdelijk bankpapier na te maken dan teekenmunten, zoodat het gevaar voor vervalsching van biljetten veel geringer is.

Met betrekking tot de inwisseling van de door de Bank uit te geven biljetten doet zich eene eigenaardige moeilijkheid gevoelen. Immers zoolang geen gouden munt of teekenmunt in het verkeer is gebracht zullen op goud gebaseerde, metalen ruilmiddelen voor de inwisseling niet beschikbaar zijn. Inwisseling in metaal zal derhalve slechts mogelijk zijn door de afgifte van de tegenwoordige zilveren betaalmiddelen naar hunne intrinsieke zilverwaarde. De oplossing, welke de schrijver aan deze moeilijkheid wenscht te geven, stemt overeen met de door de Britsch-Indische Regeering gevolgde handelwijze ter handhaving van de goudpariteit van de rupee, de zilveren teekenmunt dezer Engelsche kolonie. Evenals de Britsch-Indische zullen de Chineesche bankbiljetten ingewisseld kunnen worden tegen goudwissels, getrokken op de in het buitenland gehouden goudreserve. Het is duidelijk, dat het practisch onmogelijk zal zijn langs dezen weg bankbiljetten anders dan tot groote bedragen in te wisselen. De schrijver acht dit geen bezwaar aangezien de particuliere banken, wetende, dat zij de biljetten steeds in goudwissels zullen kunnen omzetten, bereid zullen zijn die biljetten voor hunne volle nominale waarde aan te nemen. Ook zal de Regeering hier hare medewerking moeten verleen en door de biljetten bij alle betalingen aan openbare kassen toe te laten.

Een enkel woord moge te dezer plaatse gewijd worden aan de goudreserve. Deze reserve zal in de eerste plaats gevormd worden door betalingen, welke het buitenland aan China verschuldigd is en waartegen de circulatiebank hare biljetten in China in omloop brengt. Verder zal de Bank in China zilver koopen, hetwelk zij zal omzetten in goudwaarden. Aangenomen kan worden, dat, voorzoover de bankbiljetten niet in het verkeer worden gebracht door het verleen en van krediet (disconto en beleening) in China, de tegenwaarde dier biljetten grootendeels zal kunnen strekken tot versterking van de buitenlandsche goudreserve. Met het verleen en van kredieten wil Mr. Vissering in den aanvang

zeer geleidelijk tewerk gaan. Terecht stelt hij voorop, dat, onder de in China bestaande omstandigheden, de Bank in de eerste plaats hare roeping moet vervullen te voorzien in de behoefte aan een op gezonden grondslag rustend fiduciair ruilmiddel. Eerst daarna zal zij hare kracht moeten wijden aan het verschaffen van krediet aan landbouw, handel en nijverheid.

Waar nu de goudreserve in de voornaamste plaats is gevormd als tegenwaarde van de in omloop gebrachte biljetten meent de schrijver, dat zij voor geen ander doel mag gebezigd worden dan tot het op volle waarde houden van die biljetten. Ik moet erkennen, dat deze stelling mij niet geheel duidelijk is geworden. Kan — zoo zou ik willen vragen — de metaaldekking van eene circulatiebank ooit een ander doel hebben dan het handhaven van de nominale waarde harer bankbiljetten? De schrijver onderscheidt tusschen deze functie en het op peil houden van de wisselkoersen op het buitenland. Naar mijne meening bestaat dit onderscheid niet zoolang er eene beteekenende hoeveelheid bankbiljetten in den omloop is. Juist door het inwisselen van hare biljetten houdt de bank de wisselkoersen op peil. Men zou mij kunnen tegenwerpen de geschiedenis van ons eigen muntwezen en er op kunnen wijzen, dat de Nederlandsche Bank volgens haar octrooi (afgescheiden dus van de in 1903 aanvaarde verplichting om wanneer de stand der wisselkoersen daartoe aanleiding geeft, goud voor uitvoer beschikbaar te stellen) slechts verplicht is tot inwisseling van hare biljetten in onze zilveren teekenmunten, welke munten niet voor uitvoer en derhalve niet tot het breidelen van de wisselkoersen kunnen gebezigd worden.

Op dit betoog zou ik willen antwoorden vooreerst dat het niet geldt voor het door den schrijver ontwikkelde plan der Chineesche munthervorming aangezien de in dat plan gedachte circulatiebank hare biljetten althans in den eersten tijd in goudwaarden zal moeten inwisselen en op de tweede plaats, dat de bankbiljetten der Nederlandsche Bank, gesteld deze had die biljetten te allen tijde uitsluitend in zilveren munt ingewisseld, in gelijke mate als die munt zouden gedeprecieerd zijn, zoodat zij slechts in naam en niet in het wezen der zaak op hunne volle waarde zouden ge-

handhaafd zijn. Hoewel de verdiensten van de Nederlandsche Bank ten opzichte van ons muntwezen door mij geenszins ontkend worden, meen ik dan ook, dat hier de belangen van Staat en Bank samengingen. De diensten, welke de Bank aan het muntwezen bewees, kwamen in niet mindere mate aan haar zelve ten goede.

Het wil mij voorkomen, dat de hierboven bestreden stelling door den schrijver zelve wordt losgelaten, waar hij, om te voorkomen, dat, bij een ongunstige betalingsbalans, de goudreserve door overgroot aanbod ter inwisseling van bankbiljetten zou uitgeput geraken, aanbeveelt bij die inwisseling voor de af te geven chèques op het buitenland een koers te berekenen, welke den in het vrije verkeer geldenden wisselkoers eenigszins te boven gaat. Dat dit zal kunnen leiden tot depreciatie van de bankbiljetten ontveinst de schrijver zich natuurlijk niet. Hij acht dit echter voor een land als China, waar de wisselkoersen tot dusver aan groote schommelingen onderhevig waren, van ondergeschikte betekenis.

Het zal na het bovenstaande duidelijk zijn, dat in de eerste periode der hervorming de saldeering van eene voor China ongunstige betalingsbalans, evenals tot dusver, in hoofdzaak zal blijven geschieden door het zenden van zilver. Dit is volkomen in overeenstemming met het uitgangspunt, dat nog gedurende vele jaren zilver het standaardmetaal zal moeten blijven met daarnaast, aanvankelijk in embryonalen toestand, doch geleidelijk in kracht en betekenis toenemende, de gouden standaard.

In het voorafgaande is, naar ik meen, de kern van Mr. Visserings plan uiteengezet. Op den gang van zaken tijdens de eerste periode, wanneer zilveren teekenmunt nog niet in den omloop is, komt het bovenal aan. Heeft eenmaal de regeling, welke gedurende die periode zal gelden, den toets der practijk doorstaan, dan mag met vertrouwen worden verwacht, dat verdere moeielijkheden, al zullen ook deze niet gering zijn, eveneens overwonnen zullen worden.

Met de uitgifte van zilveren teekenmunten zal de tweede periode der hervorming aanvangen en wel wanneer de Regeering in staat zal zijn den namaak van die munten afdoende tegen te gaan en de noodige gegevens omtrent

China's betalingsbalans ter beschikking zullen staan. De goudpariteit van de evenbedoelde munten zal door de Regeering zijn te handhaven door het vormen van eene, van die voor de bankbiljetten afgescheiden te houden, goudreserve, welke aanvankelijk in het buitenland, en wel ten behoeve der Regeering door de circulatiebank, zal zijn te beheeren en waarop, tegen betaling in China van de teekemunten, wissels of chèques zullen worden afgegeven. Ik meen op dit deel van het plan niet verder te moeten ingaan waar het in hoofdzaak overeenstemt met reeds vroeger in andere landen (o. a. in Britsch-Indië en in gewijzigden vorm ook in Nederland) getroffen regelingen en derhalve als bekend mag verondersteld worden.

Wel zou ik een oogenblik willen stilstaan bij de kans van slagen, welke het plan biedt. Naar mijne overtuiging is die kans groot al zal wegens de bijzondere omstandigheden de doorvoering van de zoo noodige hervorming voor meerdere jaren naar den achtergrond worden geschoven en al zullen vooral in den aanvang zeer groote moeilijkheden overwonnen moeten worden. Noch het een noch het ander kan echter aan de verdiensten van het voorstel afbreuk doen. Voor zoover het mogelijk is zonder kennis van de plaatselijke toestanden zich een oordeel te vormen, schijnt het aanbevolen systeem wel het eenige, dat gevolgd kan worden. Het past zich aan bij het bestaande en is door de historie geijkt.

Wat de zooeven bedoelde moeilijkheden betreft is, naar het mij voorkomt, vooreerst te vreezen, dat de circulatiebank niet zonder strijd en tegenwerking de haar toekomende plaats onder de zon zal kunnen innemen. Reeds aanstonds zullen vermoedelijk de bankinstellingen, die thans het uitgeven van bankbiljetten tot onderdeel harer werkzaamheid hebben en dit deel aan de circulatiebank moeten afstaan, deze laatste niet met open armen ontvangen. Daarnaast zullen zij — en deze zullen niet weinige zijn — die van de thans bestaande verwarring op muntgebied voordeel trekken, zooals geldwisselaars, arbitrageanten e.d., de vestiging van eene instelling, welker taak zal medebrengen aan dat voordeel een einde te maken, met leede oogen aanzien. En dat het in een land als China niet zoo be-

zwaarlijk zal zijn wantrouwen bij het publiek tegen de biljetten der bank op te wekken, ligt, dunkt mij, voor de hand vooral waar, zooals hierboven medegedeeld, met betrekking tot de inwisseling der biljetten, de medewerking van de plaatselijke, particuliere, banken, zooal niet noodzakelijk dan toch van groot belang is te achten.

In de tweede plaats wijs ik op het niet denkbeeldige gevaar, dat de bank zich in zilverspeculaties zal begeven, althans een te grooten voorraad zilver zal verkrijgen. De zilverpolitiek schijnt mij allerm minst het gemakkelijkste deel der taak van de circulatiebank. De schrijver wenscht, zooals hierboven reeds werd vermeld, dat de Bank zilver metaal of zilveren munten tot hare intrinsieke waarde zal aannemen tegen afgifte harer biljetten of tegen crediteering van de goudrekeningen in hare boeken. Weliswaar zal zij hierin geheel vrij moeten blijven evenals in het bepalen van den prijs, tegen welken zij bereid is het zilver te koopen, doch het is duidelijk, dat in deze transacties, met het oog op de schommelingen van den zilverprijs, een niet gering gevaar kan schuilen. De in het verkeer komende biljetten zullen zilver verdrijven en dit zal, tenzij de Bank het opneemt, naar het buitenland worden uitgevoerd. Maar ook de Bank zal tot dien uitvoer moeten besluiten wil zij niet binnen korten tijd een grooten zilvervoorraad in hare kelders zien opgestapeld. Deze uitvoer zal m. i., waar China, als ik mij niet bedrieg, thans in niet onbelangrijke mate zilver tot zich pleegt te trekken, een ongunstigen invloed op den zilverprijs oefenen. Het is mogelijk, ja zelfs waarschijnlijk, dat, zooals Mr. Vissering verwacht, op den duur China meer behoefte aan zilver krijgt dan thans het geval is; dat echter de hervorming ook in de eerste jaren geen invloed ten ongunste op den zilverprijs zal hebben, komt mij zeer onwaarschijnlijk voor.

In dit verband zij er op gewezen, dat de plaats, welke de schrijver, zoolang geen teekenmunten in het verkeer zijn gebracht, wenscht toe te kennen aan het zilver als tegenwaarde der op goudbasis uitgegeven biljetten, m. i. niet geheel duidelijk is. Uit artikel 8 van de als bijlage van het 2de boek opgenomen statuten der Bank meen ik te moeten afleiden, dat de schrijver het zilver niet onder de metaaldekking

wenscht op te nemen. De tegenwoordig in China circuleerende ruilmiddelen zijn noch onder „gold values” noch onder „precious metal” als in dat artikel omschreven te rangschikken. Mitsdien zullen, volgens art. 9, 1^e lid, die zilveren ruilmiddelen niet voor de inwisseling van de zooeven bedoelde biljetten kunnen dienen tenzij met goedvinden van de houders dier biljetten. Zoo althans meen ik de zooeven genoemde bepalingen, in verband met het 5de lid van artikel 9, te moeten opvatten. Maar dan schijnt het ook voor de Bank geboden haren zilvervoorraad tot kleinen omvang te beperken en het door haar gekochte zilver zoo spoedig mogelijk in het buitenland te verkoopen ter versterking van hare goudreserve met het provenu dier verkoopen.

In de tweede plaats wensch ik hier de aandacht te vestigen op het onderscheid, hetwelk Mr. Vissering op blz. 140 en vlg. van zijn 2de boek maakt tusschen het karakter, dat de tegenwoordige in China circuleerende zilveren munten en als munten gebezigde baren (tael, sycee) bezitten al naar gelang deze in de kelders der bank liggen als tegenwaarde harer, in de nieuwe goud-eenheid luidende, biljetten en zich in het verkeer bevinden. In het eerste geval zijn zij als koopwaar aan te merken, in het tweede geval als ruilmiddel. Dit onderscheid schijnt mij niet op goede gronden te verdedigen. Naar mijne bescheiden meening zijn munten, van standaardmetaal geslagen, wier nominale waarde derhalve gelijk is aan hare intrinsieke waarde, steeds en onder alle omstandigheden aan te merken als koopwaar. Zij zijn niet anders dan eene zekere hoeveelheid metaal en worden ter waarde van die hoeveelheid metaal in ruil gegeven voor andere goederen.

Zooals uit het voorafgaande duidelijk naar voren treedt, zal de zorg voor de munthervorming feitelijk berusten bij de circulatiebank. Het kan dan ook geene verwondering wekken, dat Mr. Vissering tot in bijzonderheden de organisatie, plichten en bevoegdheden van die instelling uiteenzet. Een en ander wordt in het 2de boek op duidelijke, uitvoerige en alleszins juiste wijze aangegeven. Hoe belangwekkend de inhoud van dat boekdeel ook is voor hem, die zich een oordeel wenscht te vormen omtrent de beginselen,

volgens welke eene circulatiebank dient beheerd te worden en hare belangrijke taak dient uit te oefenen, meen ik toch deze uiteenzetting nagenoeg geheel met stilzwijgen te moeten voorbijgaan. Aangezien de evenbedoelde beginselen bekend zijn en bij herhaling werden uiteengezet, terwijl, gelijk, met het oog op het doel van het werk, voor de hand ligt, nieuwe gezichtspunten niet worden geopend, schijnt mij dit tijdschrift niet de plaats in eene bespreking daarvan te treden. In het algemeen kan gezegd worden — en wie zou zich daarover verwonderen — dat Mr. Vissering bij dit deel van zijn advies uitgaat van de beginselen, welke aan het octrooi van de Nederlandsche Bank ten grondslag liggen. Slechts enkele punten komen hier voor vermelding in aanmerking.

Dat de schrijver het wenschelijk acht in de eerste reeks van jaren een belangrijk aandeel in de gestie van de Bank te geven aan deskundigen van andere dan Chineesche nationaliteit zal wel geen verbazing wekken. Zoo zullen van de vijf directeuren twee buitenlanders zijn en gedurende de eerste vijf jaren ook de derde. President en secretaris zullen bij voorkeur van Chineesche nationaliteit zijn. Van de 15 commissarissen zal één benoemd worden door elke groep van buitenlandsche banken eener zelfde nationaliteit, die thans het recht bezitten in China bankbiljetten uit te geven. De uit commissarissen te vormen raad van toezicht „Board of censors” zal bestaan uit 5 leden, waarvan drie uit de door de buitenlandsche Banken aangewezen commissarissen zullen gekozen worden.

Aan dezen raad van toezicht is een belangrijke invloed op den gang van zaken toegedacht. Eigenaardig is zijn taak ingeval de president der Bank zich niet met een besluit der Directie kan vereenigen. In dit geval zal de President bevoegd zijn in twee achtereenvolgende vergaderingen der Directie zijn veto uit te spreken. Daarna kan ieder lid der Directie het voorstel in behandeling brengen in eene gecombineerde vergadering van Directie en raad van toezicht. In deze vergadering zal bij meerderheid van stemmen definitief beslist worden. Deze meerderheid berust bij de leden, die van buitenlandsche nationaliteit moeten zijn althans, voorzoo veel de raad van toezicht betreft, door de buitenlandsche Banken werden gekozen.

Bij de behandeling van de plichten van de Bank tegenover den Staat uit de schrijver eene zienswijze, waarbij ik gaarne een oogenblik zou willen stilstaan, aangezien zij m. i. zoo- wel uit theoretisch als uit practisch oogpunt van belang is te achten. Op blz. 82 vindt men de stelling neergeschreven, dat het de plicht der Regeering is voor de verspreiding van munten, naar gelang daaraan in de verschillende streken van het land behoefte voor het verkeer blijkt te bestaan, zorg te dragen. Deze stelling vindt men op meer dan ééne plaats in de beide boekdeelen terug. Het scherpst is zij wel geformuleerd in het eerste boek, blz. 130, waar Mr. Vissering den buitenlandschen wisselhandel van de Javasche Bank bespreekt. Er dient onderscheiden te worden — zoo meent de schrijver — tusschen de munten, welke noodig zijn voor het verkeer en die, welke moeten dienen om de circulatiebank in staat te stellen hare verplichtingen na te komen. Blijkt er een tekort te zijn aan betaalmiddelen dan moet de Staat voor den aanvoer zorgen; is er een voordeelig saldo van de betalingbalans dan rust de verplichting tot aanvoer op den handel en op de banken met medewerking van de circulatiebank.

Ik acht deze stelling onjuist en dit zoowel waar het geldt den aanvoer van munten of muntmetaal uit het buitenland als ten opzichte van het vervoer van munten in het binnenland naar die streken, waar aan die munten behoefte blijkt te bestaan. Ik heb hierbij bepaaldelijk het oog op die munten, waarvan vrije aanmunting is opengesteld alsmede op de teekenmunten, wat deze laatste betreft onder de voorwaarde, dat de Staat, die zich het uitsluitend recht van vervaardiging dier munten heeft voorbehouden, voor voldoende aanmunting zorg draagt m. a. w. dat deze munten ten allen tijde terstond te verkrijgen zijn. Is deze voorwaarde vervuld dan staan de teekenmunten voor de zaak, waarom het hier gaat, geheel gelijk met de standaardmunten.

Naar mijne meening bestaat het hierboven weergegeven, door Mr. Vissering gemaakte, onderscheid niet. Bedrieg ik mij niet, dan ligt aan dit onderscheid dezelfde, m. i. onjuiste, gedachtengang ten grondslag als aan dat, hetwelk de schrijver, blijkens het vooafgaande, ziet tusschen de hierbedoelde munten als koopwaar eenerzijds en als ruilmiddel

anderzijds. Deze munten zijn, volgens mijne zienswijze, steeds een koopwaar. De Staat heeft te dezer zake geen andere bemoeienis dan, voor zooveel de standaardmunten betreft, de regeling van gewicht, gehalte en uiterlijk van de munten en het verschaffen van gelegenheid tot benevens het oefenen van contrôle op de vervaardiging, en, voor zooveel de teekenmunten aangaat, bovendien het doen slaan van een voldoende aantal dier munten.

Houdt men aan het karakter van koopwaar streng vast, dan ligt, dunkt mij, de conclusie voor de hand. Dan toch is het duidelijk, dat het gemunte geld, evenals elke andere soort koopwaar, indien het door toeneming van de bevolking, door intensiever verkeer of om andere redenen schaarsch wordt, betrekkelijk duur zal worden en andere goederen betrekkelijk goedkoop. Dit zal tengevolge hebben, dat het gemunte geld of het in munt om te zetten muntmetaal wordt ingevoerd dan wel in het binnenland afvloeit naar die streken, waar de schaarschte is ingetreden, in ruil voor goederen, die betrekkelijk goedkoop zijn geworden.

Evenmin nu als de Staat — afgescheiden van de geheel abnormale omstandigheden, welke wij thans beleven — zich behoeft in te laten met den aanvoer van voedingsmiddelen, indien daaraan hetzij in het land als een geheel hetzij in eenig deel van het land eene groote behoefte is ontstaan, evenmin ligt het op den weg der Regeering voor dien aanvoer te zorgen indien het geldt de koopwaar „gemunt geld.” Ook van deze koopwaar of van de daarvoor benoodigde grondstof moet de aanvoer geheel worden overgelaten aan particulieren, die, beter dan de Staat, de behoefte van het verkeer kunnen beoordeelen.

Wordt deze redeneering beïnvloed door het feit, dat aan eene circulatiebank het recht tot uitgifte van bankbiljetten is verleend? De vraag stellen is haar beantwoorden. Het zou wel eene zeer vreemde consequentie zijn van het schenken van een zoodanig voorrecht indien de Staat daarmee eene verplichting op zich nam, welke voordien niet op hem rustte.

Voor de kwestie, waarop het hier aankomt, brengt de werkzaamheid eener circulatiebank geene andere wijziging dan deze, dat hare biljetten ten deele het gemunte geld

vervangen. Thans is op biljetten en gemunt geld tezamen van toepassing hetgeen hierboven werd opgemerkt voor het laatste alleen. Wordt de gezamenlijke voorraad biljetten en gemunt geld blijvend te klein dan zal aanvulling noodig zijn. Deze wordt verkregen door aanvoer van het, voor de vermeerdering zoowel van de biljetten als van het gemunte geld benoodigd, metaal. Dit metaal zal de Bank in staat stellen tot grootere biljettenuitgifte. Verandert nu vervolgens de verhouding tusschen bankpapier en gemunt geld onderling in dien zin, dat het laatste betrekkelijk schaarsch het eerste betrekkelijk overvloedig is, dan zal hierin voorzien worden door de inwisseling van het papier tegen het gemunt geld. Die inwisseling is de hoofdverplichting van de Bank. Een onmiddellijk uitvloeisel van die verplichting is niet slechts dat de Bank en niet de Regeering zorgt voor de aanmunting van standaardmunten maar ook dat de Bank en niet de Regeering die munten daarheen vervoert waar deze, blijkens het aanbod door het publiek van bankbiljetten ter inwisseling tegen munt, noodig zijn.

Hier te lande is dit in de practijk ook nimmer anders ingezien. Gouden munt wordt door den Staat, gelijk bekend, niet vervaardigd. ¹⁾ Op plaatsen, waar bankkantoren gevestigd zijn, worden rijksdaalders door de Rijksbetaalmeesters steeds gehaald bij het bankkantoor. De Regeering zendt naar hare evengenoemde ambtenaren geene rijksdaalders; immers de Bank heeft tot taak die munten te zenden naar dat kantoor, waar zij door het in de betrokken streek wonend publiek worden gevraagd. Slecht in één geval zou, voor zoover de teekenmunt betreft, de Staat te dezen moeten optreden. Dit geval zou zich voordoen indien de Bank van haar recht zou gebruik maken hare biljetten uitsluitend te betalen in gouden munt of in ééne soort teekenmunt, zoodat een deel

¹⁾ De muntslag van 1.000.000 stuks gouden vijfjes, welke eind 1912 voor rekening van den staat plaats vond, kan niet als voorbeeld van het tegendeel worden aangehaald. Het betrof hier het vervaardigen van een bepaalde coupure in goud, welke in ons muntwezen was opgenomen ten einde den aanmaak van grove zilveren munt te beperken. In verband hiermede en waar van de Bank, althans aanvankelijk, niet kan gevorderd worden, dat zij eene bepaalde soort standaardmunten doet aanmaken, lag het voor de hand, dat de Staat dezen aanmaak voor zijne rekening nam.

der behoefte aan gemunt geld onbevredigd bleef. Dan zou de Regeering voor het vervoer van de teekenmunten wel moeten zorgen. Maar dan zou ook tevens de vraag moeten gesteld worden of het niet hoog tijd ware aan de bankbiljetten de hoedanigheid van wettig betaalmiddel te ontnemen dan wel in het bankoctrooi verplichtend te stellen hetgeen door de Bank in het hier besproken opzicht tot dusver vrijwillig werd verricht. Het bewijzen van den hier bedoelden dienst, m. a. w. het beschikbaar stellen van de door het publiek gevraagde soort teekenmunten, is trouwens ook haar eigen belang. De populariteit harer biljetten is met de zaak gemoeid. Indien het publiek ten onzent in ruil voor de biljetten aan de bankkantoren slechts gouden munt kon erlangen zouden die biljetten ongetwijfeld belangrijk minder geliefd zijn dan thans terecht het geval is, terwijl de Directie door het treffen van zoodanigen maatregel ook in ander opzicht de positie der Bank zou verzwakken.

Met het vorenstaande meen ik mijne taak te hebben volbracht. Het zal wel niet noodig zijn hier nogmaals mijne groote waardeering uit te spreken voor het zoo belangrijke werk van Mr. Vissering. Dat ik op enkele punten van grootendeels theoretisch belang van het door den schrijver kenbaar gemaakte gevoelen afwijk kan aan die waardeering niet de geringste afbreuk doen. Moge de Chineesche Regeering, zoo spoedig als de omstandigheden dit veroorloven, met krachtige hand volgens de in het advies aangegeven lijnen, de hervorming van munt- en bankwezen doorvoeren en daarbij van een even juist inzicht blijk geven als toen zij Mr. Vissering verzocht als haar adviseur in dezen te willen optreden.

's-Gravenhage, Februari 1915.

L. J. A. TRIP.